

Jämförelse av träningsmetod i olika hundsportsgrenar

Comparison of training method in different dog sports

Tina Jönsson

Skara 2013

Etologi och djurskyddsprogrammet

Studentarbete
Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Nr. 475

Student report
Swedish University of Agricultural Sciences
Department of Animal Environment and Health

No. 475

ISSN 1652-280X

Jämförelse av träningsmetod i olika hundsportsgrenar

Comparison of training method in different dog sports

Tina Jönsson

Studentarbete 475, Skara 2013

**G2E, 15 hp, Etologi och djurskyddsprogrammet, självständigt arbete i biologi,
kurskod EX0520**

Handledare: Jenny Loberg, Inst. för Husdjurens miljö och hälsa, Box 234, 532 23 Skara
0511-67245 0725-116722, jenny.loberg@slu.se

Examinator: Eva-Lena Svensson, Inst. för Husdjurens miljö och hälsa, Box 234, 532 23
Skara, 0511- 67219, eva-lena.svensson@slu.se

Nyckelord: Träningsmetod, bestraffning, förstärkning, hundsport, agility, lydnad, IPO

Serie: Studentarbete/Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för husdjurens miljö och
hälsa, nr. 475, ISSN 1652-280X

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Box 234, 532 23 SKARA

E-post: hmh@slu.se, **Hemsida:** www.slu.se/husdjurmiljohalsa

---

I denna serie publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

Innehåll

Abstract.....	4
Inledning	4
Bakgrund.....	4
Konsekvenser.....	5
Träningsmetoder	6
Hundsporter	6
Tidigare forskning.....	7
Syfte och frågeställningar	7
Material och metod.....	7
Observation och intervju.....	7
Ekipagen	8
Dataanalys.....	9
Resultat	9
Diskussion	12
Slutsats	15
Populärvetenskaplig sammanfattning.....	16
Tack!.....	17
Referenser.....	17

Abstract

Dogs have been held as pets for thousands of years. Dogs held today usually get some sort of training some time during their life. You can train dogs for many different reasons such as general obedience or you can train them for competition. When training a dog every behaviour is followed by a consequence. These consequences are positive reinforcement, positive punishment, negative punishment and negative reinforcement. Positive reinforcement means that the behaviour gets more likely to occur by adding positive stimulus. Positive punishment means that the behaviour gets less likely to occur by adding an aversive stimulus. Negative punishment makes the behaviour less occurring by taking away a desired stimulus. Negative reinforcement makes the behaviour more likely to occur by taking away an aversive stimulus.

In this study I have compared if training method and the use of reinforcement and punishment differ between three different dogs sports (obedience, agility and IPO). 29 owners and their dogs took part in this study where a training session was observed and the use of punishments and reinforcements were recorded. After every training session the dog owner was interviewed about which training method they used. The dogs were of different breeds, gender, age and degree of training.

The results showed that positive reinforcement is mostly used in agility training and that positive punishment is most frequent in IPO-training. The training methods that were used the most in all of the dog sports were luring and shaping. In agility and obedience they also used targeting, only in obedience trainers used the training method capturing.

My conclusion is that even if you can see a growing trend in the use of positive reinforcement the use of positive punishment is still common in dog training.

I hope that my results will make dog trainers think about their use of punishment and if the use of punishment really makes their training better. There is evidence saying that punishment only makes your dog insecure and does not improve the dog's performance.

Inledning

Bakgrund

Hunden domesticerades från vargen och var det första djuret som domesticerades (Galibert *et al.*, 2001). Domesticering var en lång process där människan generation efter generation selekterar ut individer som förändrade både hundens fysiska utseende och dess beteende (Galibert *et al.*, 2001). Hunden har hållits av människan i tusentals år och länge varit människans kompanjon vid jakt (Galibert *et al.*, 2001). Idag hålls hundar som sällskapsdjur världen över av människor och de flesta får någon gång under sitt liv någon slags träning (Hiby *et al.*, 2004; Rooney & Cowan, 2011).

Enligt en studie av Hiby *et al.* (2004) är det ovanligt att hundförare baserar all sin träning på belöning (positiv förstärkning), det vanligaste är en kombination av bestraffning och belöning. I samma studie visade det sig också att i vardagsträning (ex. rumsrenhet, inte tugga på möbler) är bestraffning mest effektiv medan för att lära hunden en speciell uppgift är belöning mer effektivt.

Det finns en koppling mellan användandet av belöning och hundens nivå av lydnad (Hiby *et al.*, 2004). Användning av belöning kan leda till att man får en lydigare hund men det kan också vara så att förare till lydiga hundar är mer benägna att ge hunden en belöning (Hiby *et al.*, 2004). Hundar som tränas med positiv förstärkning får en bättre relation till sin ägare och uppvisa ofta mindre separationsångest (Clark & Boyer, 1993; Greenebaum, 2010). Belöningsbaserad träning kan leda till en mer balanserad och lydig hund medan hundar som tränas med bestraffning ofta uppvisar fler problembeteenden (Rooney & Cowan, 2011; Hiby *et al.*, 2004). Enligt Hiby *et al.* (2004) uppvisar hundar som tränas med bestraffning mer separationsångest vilket kan bero på att hunden blir stressad när träningen baseras på bestraffning. Träning med bestraffning kan också leda till att hunden blir mer rädd för andra människor (Rooney & Cowan, 2011). Enligt en studie av Rooney & Cowan (2011) kan man se skillnad i lekbeteenden på hundar som tränas med belöning jämfört med hundar som tränas med bestraffning. De hundar som tränas med bestraffning interagerar mindre med sin förare under leken än vad hundar som tränas med belöning gör (Rooney & Cowan, 2011). I samma studie visade det sig också att hundar som tränas belöningsbaserat har lättare för att lära sig nya uppgifter än hundar som tränas med bestraffning.

Konsekvenser

Varje beteende som hunden utför följs av en konsekvens. Konsekvenserna avgör om beteenden kommer att öka eller minska sannolikheten att hunden utför beteendet igen (Køste & Egvedt, 2008).

Positiv förstärkning innebär att sannolikheten för att ett beteende kommer att ske igen ökar genom att lägga till något som hunden uppskattar (Heindenreich, 2007). Det kan exempelvis vara att hunden ges en godis efter att den satt sig. Godiset ökar då sannolikheten för att hunden kommer att sätta sig igen.

Negativ förstärkning innebär att sannolikheten för att ett beteende kommer att ske igen ökar genom att ta bort ett aversivt stimulus (Køste & Egvedt, 2008). Ett exempel på negativ förstärkning är att nypa hunden i örat tills den griper apportbocken. När hunden griper apportbocken slutar nypanandet. Hunden kommer sedan att gripa apportbocken för att undvika obehag och i och med att hunden lyckas undvika obehaget ökar sannolikheten för att beteendet sker igen.

Positiv bestraffning innebär att sannolikheten för att ett beteende kommer att utföras igen minskar genom att ett aversivt stimulus läggs till (Køste & Egvedt, 2008). Exempel på positiv bestraffning är att rycka i kopplet när hunden går för långt fram under fotgåendet. Rycket kommer då att minska sannolikheten att hunden går långt fram igen.

Negativ bestraffning innebär att sannolikheten för att ett beteende kommer att utföras igen minskar genom att man blir av med/inte får ett positivt stimulus (förstärkare) (Køste & Egvedt, 2008). Ett exempel är att när hunden tjuvstartar för att ta sin leksak tas leksaken bort innan hunden hinner fram till den. Detta minskar då sannolikheten för att hunden tjuvstartar igen.

Träningsmetoder

När hunden ska lära sig någonting nytt finns det en rad olika metoder som man kan använda sig av. En metod att använda sig av är luring vilket betyder att man tränar genom att locka/visa hunden vad den ska göra (Køste& Egvedt, 2008). Hunden följer exempelvis en godis i förarens hand för att lära sig att snurra runt (Køste& Egvedt, 2008).

Shaping innebär att man successivt formar fram ett beteende (Pryor, 2003). Träningen delas upp i små delar för att slutligen bli ett färdigt beteende (Pryor, 2003). Shaping bygger på att hunden tar egna initiativ och de små delarna som hunden självmant utför förstärks av tränaren (Pryor, 2003). Dessa delar kommer då att uppvisas oftare och det blir möjligt att förändra eller utveckla dem tills de når slutmålet (Pryor, 2003). Om hunden exempelvis ska läras att snurra runt åt vänster väntar man ut att hunden tittar åt vänster. När hunden tittar åt vänster förstärker man det tills den erbjuder det oftare och oftare. När hunden är säker på att den blir förstärkt för att den vrider huvudet åt vänster väntar man ut den ytterligare lite och väntar tills den vrider huvudet plus flyttar en tass. Om träningen läggs upp stegvis på detta sätt har man snart en hund som kan snurra åt vänster.

Targeting innebär att man har lärt djuret att vidröra en target. En target kan vara i princip vad som helst men ofta använder man sig av en musmatta, en post-it-lapp eller en targetstick (en pinne med en boll i ena änden). Med hjälp av denna target kan man sedan få hunden att utföra en mängd olika beteenden (Pryor, 2003). Targeting kan liknas med en blandning av luring och shaping (Køste& Egvedt, 2008). För att lära hunden att snurra med hjälp av targeting lär man exempelvis hunden att hålla nosen mot och följa en targetstick. När hunden kan det för man targeten runt i en cirkel förstärker och upprepar tills hunden förstått. Successivt måste targeten sedan tas bort ur träningen innan man har ett färdigt snurrande.

Molding innebär att man fysiskt formar djuret till att göra det vi vill att den ska göra (Pryor, 2003). Om man lär hunden att snurra med träningsmetoden molding för man fysisk hunden runt i en cirkel och upprepar tills den förstått, successivt styr man hunden mindre och mindre för varje gång.

Capturing innebär att man fångar och belönar ”färdiga” beteenden (Køste& Egvedt, 2008). Det är alltså beteenden som inte behöver omformas eller utvecklas för att nå slutmålet. Capturing kan användas på beteenden som hunden utför naturligt (Køste& Egvedt, 2008). Stå, sitt och ligg är exempel på färdiga beteenden som hunden förr eller senare kommer att utföra. Om man vill använda capturing för att lära hunden att snurra får man vänta ut att det beteendet sker av sig själv, kanske när den jagar sin svans eller liknade. När hunden väl utför beteendet förstärker man det.

Hundsporster

Det finns många olika hundsporster men fokus för denna studie hamnar på tre hundsporster: agility, tävlingslydnad och IPO (Internationella provningsordningen).

Agility går ut på att hunden så fort som möjligt och med så lite fel som möjligt ska klara av en hinderbana (Svenska Brukshundklubben, 2012). På banan finns hopp hinder, tunnlar,

slalom, och balanshinder. Det är mellan 15-20 hinder på en bana och de ska tas i en av domaren bestämd ordning. Liksom i hästhoppning får hunden fel både för rivningar och för vägringar och kan även få tidsfel. Det finns tre olika svårighetsgrader i agility där klass 1 är den enklaste klassen och klass 3 den svåraste.

Tävlingslydnad är en hundsport där hundens förmåga att utföra vissa moment bedöms enligt en tiogradig skala (Svenska Brukshundklubben, 2012). Hunden ska klara flera moment i rad utan belöning och momenten är både nära och långt ifrån föraren och kan vara allt från att hämta föremål till att hoppa över hinder och gå fot (Svenska Brukshundklubben, 2012). I tävlingslydnad finns 4 olika svårighetsgrader, lydnadsklass 1, 2, 3 och elit. När hunden uppnått tillräckligt mycket poäng i en klass blir den uppflyttad till nästa klass.

IPO består av tre delar, spårning, lydnad och bitarbete (Svenska Brukshundklubben, 2012). Det sammanlagda resultatet från de tre grenarna läggs ihop för att få det totala resultatet och man kan få max 100 poäng per del. I lydnaden bedöms inte bara hundens precision utan även attityden. Bitarbete innebär att hunden ska vakta och i vissa fall bita i en bitärm på en annan människa. Det är viktigt att hunden under hela bitarbetet uppvisar god lydnad och bara biter när den ska bita (Svenska Brukshundklubben, 2012). IPO-tävlingar finns i tre svårighetsgrader, IPO 1, IPO 2 och IPO 3.

Tidigare forskning

Jag har inte kunnat finna någon studie som jämfört olika hundsportsgrenar med varandra gällande träningsmetod eller användande av förstärkning och bestraffning. Därför ansåg jag att denna studie var extra relevant och viktig att utföra.

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka om det finns någon skillnad i träningsmetod mellan olika hundsports-grenar. Syftet är också att ta reda på om belöningsbaserad träning eller bestraffning är mer förekommande i någon gren.

- Skiljer sig träningsmetoden åt mellan olika hundsportsgrenar?
- Är belöningsbaserad träning vanligare i någon gren?
- Är bestraffning mer förekommande i någon gren?

Material och metod

Observation och intervju

Studien har utförts genom att observera förare som tränar med sina hundar och därefter har en intervju om vilken träningsmetod som används genomförts med varje förare.

Registreringsmetoden som användes vid observationerna var kontinuerlig registrering. Observationerna pågick under ett träningspass som hundförarna fick lägga upp som de

själva ville. Träningspassen var mellan 4 och 30 minuter långa. Varje observationstillfälle började med observation av ett träningspass där beteenden enligt tabell 1 registrerades.

Vid intervjun om vilken träningsmetod som användes fick förarna ange om de använde sig av luring, targeting, shaping, molding, capturing eller någon annan träningsmetod. De kunde ange mer än en metod om de använde sig av flera.

En pilotstudie utfördes på två hundar innan de övriga observationerna påbörjades. Pilotstudien gjordes för att se att protokollen var korrekt utformade, att alla beteenden som uppkom fanns med samt att beteendena var korrekt definierade i etogrammet (tabell 1).

Tabell 1. Etogram med definitioner av beteenden som observerades samt indelning av beteenden i de olika konsekvensgrupperna.

Konsekvenser	Beteende	Definition
Positiv bestraffning	Fysisk bestraffning	Slår hunden eller tar tag i hunden när den gjort något fel.
	Röst bestraffning	Skriker nej, morrar eller på annat sätt höjer rösten åt hunden när den gjort något fel.
	Ryck i koppel	Rycker i kopplet för att korrigera hunden.
Negativ förstärkning	Obehag tills den gör rätt	Påverkar hunden fysiskt illa tills den gör rätt.
	Går hotande mot hunden	Går i hotande ställning mot hunden, slutar om hunden gör rätt.
Positiv förstärkning	Lekbelöning	Leker med hunden med leksak eller med bitärm.
	Godisbelöning	Ger hunden godis.
	Fysisk belöning	Klappar om hunden.
	Röst/beröm	Berömmar eller uppmuntrar hunden med rösten.
Negativ bestraffning	Paus/Time-out	Avbryter träningen genom att stoppa undan hunden i bur, hålla fast den eller binda upp den.
	Ta bort föremål	Tar bort föremål som hunden vill åt om den inte gör som föraren önskar.

Ekipagen

Totalt 29 ekipage observerades, 8 ekipage som tränar IPO, 10 ekipage som tränar tävlingslydnad och 11 ekipage som tränar agility. De ekipage som tränade IPO observerades enbart när de tränade bitarbete. Ekipagen valdes ut genom förfrågning på facebook, och i viss mån mail, till brukshundklubbar i Skaraborgs distrikt.

De förare som deltog hade en varierad utbildningsgrad från ingen hundutbildning till instruktörer och lärare (utbildar instruktörer). De 23 kvinnor och 6 män som deltog i studien hade en varierad ålder från 20 år till +50 år.

Hundarnas ålder varierade från 10 månader till 10 år. De hundar som deltog var av raserna Border collie (8 st), Schäfer (5 st), Shepland Sheepdog (2 st), Malinois (2 st), Border terrier (1 st), Japansk spets (1 st), Berger des Pyrénées (1 st), Mudi (1 st), Mittelspitz (1 st), Kooikerhondje (1 st), Australian Shepherd (1 st), Korthårig collie (1 st), Golden retriever (1 st), Boxer (1 st), Rottweiler (1 st) och blandras (1 st). Av de totalt 29 hundarna var 12 hanar och 17 tikar.

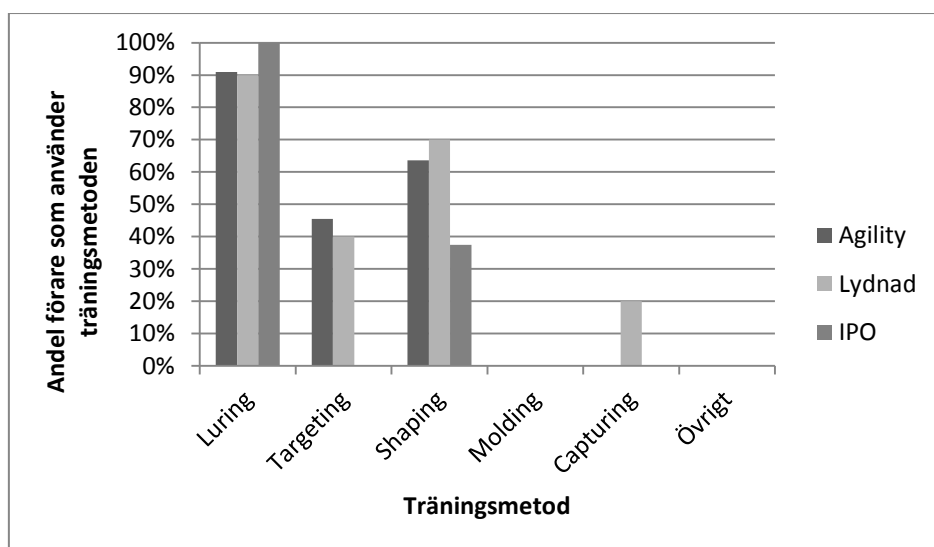
De flesta observationer utfördes på brukshundklubbar runt om i Skaraborgs distrikt. 7 ekipage observerades på Skövde Bhk, 7 på Lidköpings Bhk, 1 på Mariestads Bhk, 1 på Billinge Bhk, 3 på Tomtens Bhk, 1 på Götene Bhk, 2 på Tidaholms Bhk. 4 observationer utfördes på Folkabos Idrottsplats och 3 utfördes hemma hos förarna.

Dataanalys

Data har förts in och sammaställts med hjälp av Microsoft Excel. Statistisk analys har gjorts i Minitab med T-test. De tre hundsporterna agility, lydnad och IPO har ställts mot varandra (agility mot lydnad, lydnad mot IPO och IPO mot agility) gällande både positiv förstärkning och positiv bestraffning.

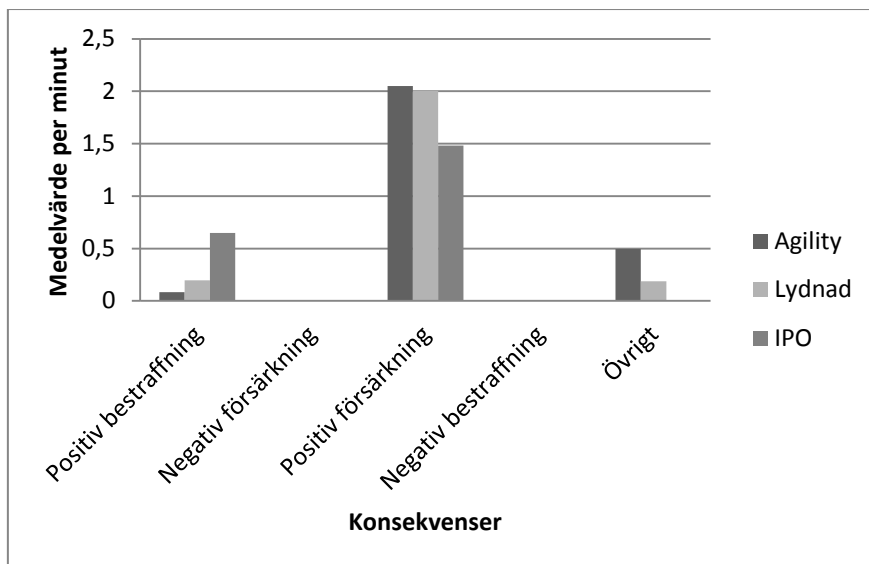
Resultat

Resultatet från intervjuerna visar att luring är den vanligaste träningsmetoden i alla tre hundsporterna (Figur 1). Bland de som tränar agility är luring den vanligaste metoden och därefter shaping och targetting. Endast de som tränar lydnad uppgav att de ibland använder sig av träningsmetoden capturing. Samtliga IPO-ekipage använder sig av luring och endast ett fåtal använder sig av shaping (Figur 1).

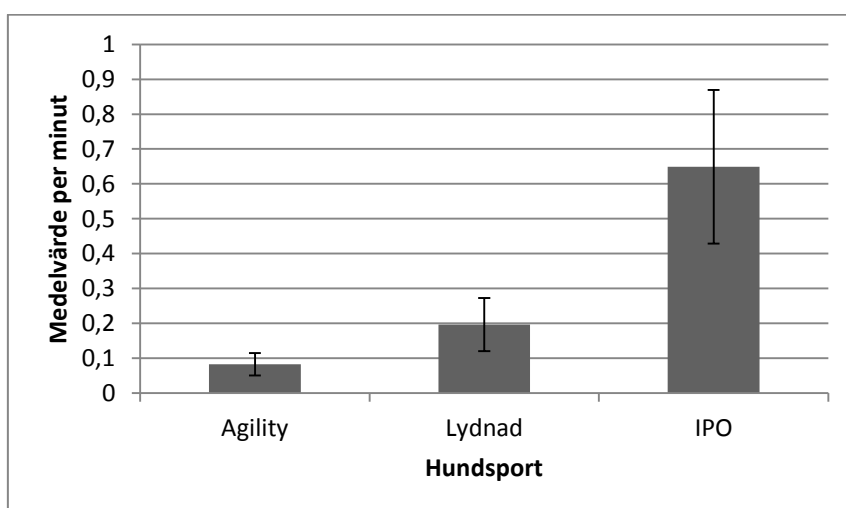
Figur 1. Användningen av olika träningsmetoder inom de olika hundsporterna agility, lydnad och IPO.

Utifrån observationerna av träningarna framkom det att positiv förstärkning var mest förekommande i samtliga hundsporarter (Figur 2). Användande av negativ förstärkning eller negativ bestraffning observerades inte i någon gren. Positiv bestraffning förekom i samtliga grenar som observerades men var mest förekommande i IPO-träning och minst förekommande i agilityträning.

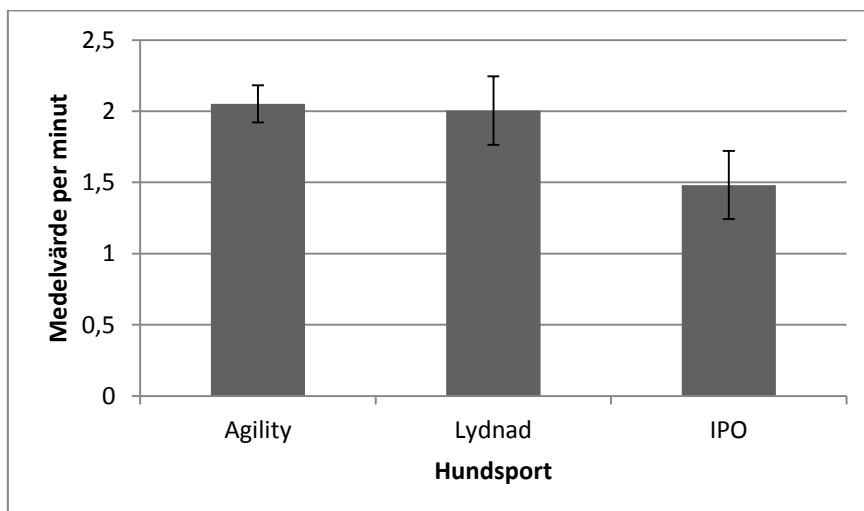
Figur 2. Observerad fördelning av de olika konsekvenserna inom de olika hundsporterna agility, lydnad och IPO.

Användandet av positiv bestraffning förekom i högst utsträckning under IPO-träning (Figur 3). Det fanns en signifikant skillnad i användandet av positiv bestraffning mellan agility och IPO ($t=-3,01$; $p=0,008$) och mellan lydnad och IPO ($t=2,14$; $p=0,048$). Mellan grenarna agility och lydnad fanns ingen signifikant skillnad i användandet av positiv bestraffning ($t=-1,43$; $p=0,17$)

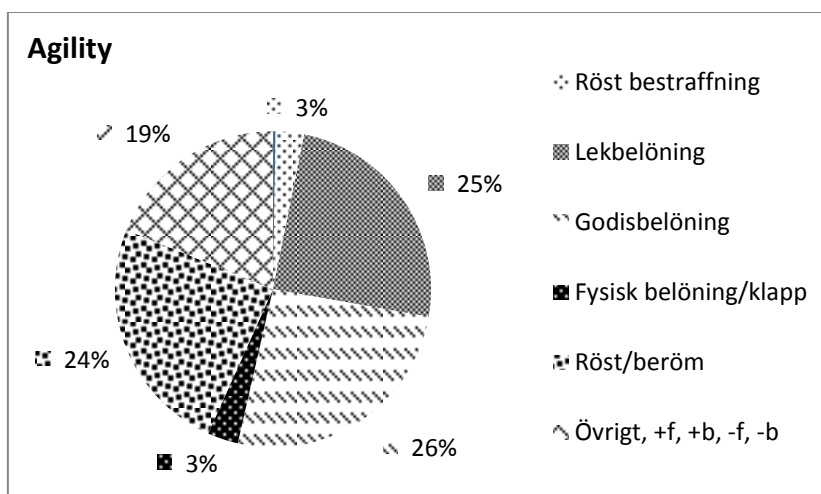
Figur 3. Användande av positiv bestraffning i de olika hundsporterna agility, lydnad och IPO. Felstaplarna visar standard error.

Användande av positiv försärkning var mest förekommande under agilityträning (Figur 4). Vid användandet av positiv försärkning fanns en signifikant skillnad mellan agility och IPO ($t=2,29$; $p=0,035$) men inte mellan lydnad och IPO ($t=1,54$; $p=0,144$) eller mellan agility och lydnad ($t=0,18$; $p=0,861$).

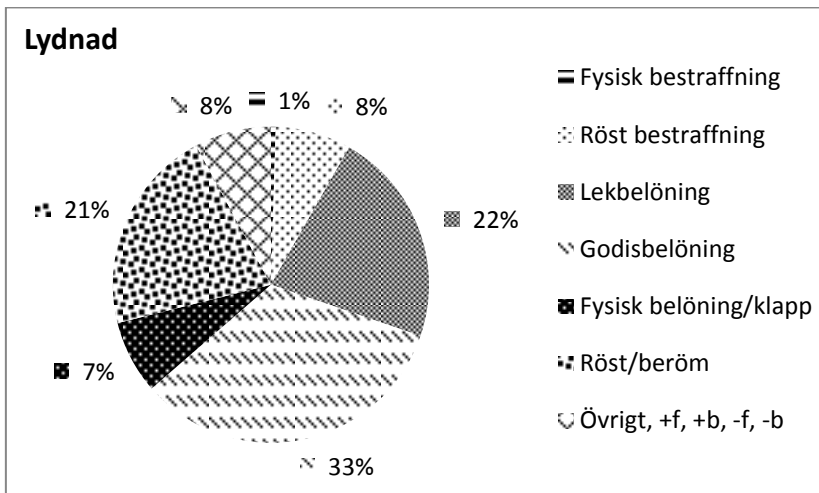

Figur 4. Användande av positiv förstärkning i de olika hundsporterna agility, lydnad och IPO. Felstaplarna visar standard error.

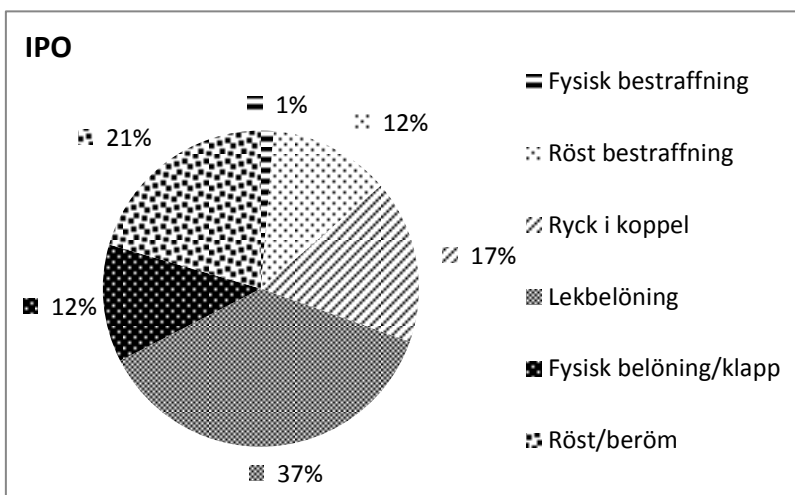
Användande av godisbelöning förekom ofta under agility och lydnadsträning men förekom inte alls under IPO-träning (se figur 5, 6 och 7). Lekbelöning förekom i stor utsträckning i samtliga tre grenar. Ryck i koppel var det tredje mest förekommande beteendet under IPO-träning men under agility- och lydnadsträning förekom det inte alls.

Figur 5. Procentuell fördelning av de olika beteenden som observerades inom hundsporten agility. 0 % av beteendena fysisk bestraffning, ryck i koppel, smärta tills den gör rätt, går hotande mot hunden, paus/time-out och tar bort föremål observerades.

Figur 6. Procentuell fördelning av de olika beteendena som observerades inom hundsporten tävlingslydnad. 0 % av beteendena ryck i koppel, smärta tills den gör rätt, går hotande mot hunden, paus/time-out, tar bort föremål observerades.

Figur 7. Procentuell fördelning av de olika beteendena som observerades inom hundsporten IPO. 0 % av beteendena smärta tills den gör rätt, går hotande mot hunden, godisbelöning, paus/time-out, tar bort föremål och övrigt observerades

Diskussion

Enligt resultatet var luring den vanligaste träningsmetoden i alla hundsporter. Att använda sig av luring är mycket fördelaktigt om man har en hund som har svårt att koncentrera sig en längre tid (Brammeier *et al.*, 2006). Om man använder sig av luring är det dock mycket lätt att man övergår till att försöka muta hunden att göra rätt istället för att locka (Brammeier *et al.*, 2006). Om man mutar hunden ges hunden belöning innan den utfört det rätta beteendet och på så sätt förstärks ett icke önskvärt beteende (Brammeier *et al.*, 2006). Det är mycket vanligt att man mutar hunden när man försöker att hindra den att utföra ett icke önskvärt beteende (Brammeier *et al.*, 2006).

Resultatet angående vilken träningsmetod som används tror jag kan vara lite missvisande. Jag tror att fler än vad resultatet visar använder sig av exempelvis molding och capturing. Dock tror jag inte att de är medvetna om att deras träningsätt har ett namn. Många hundförare är väldigt duktiga i praktiken men kan det inte i teorin. En möjlighet är också att de inte tänker på hur de tränar, exempelvis så kan de ha tänkt använda luring för att få ett sitt men hunden satte sig självmant och de belönade. Då var ju träningsmetoden egentligen capturing men eftersom de tänkt locka tror de att de använt sig av luring. Ytterligare en teori är att när man exempelvis lär in sitt så både lockar man med godis och trycker på hundens rumpa men få förare tänker då på att de använt sig av både luring och molding.

Shaping är ofta en mycket effektiv träningsmetod men jag tror att många undviker den för att det är så lätt att göra fel och kräver mycket eftertanke från föraren. När man använder sig av shaping är det viktigt att ha gjort upp en träningsplan innan träningen börjar (Thatcher, 2011). Varje beteende måste brytas ner i mindre delar för att hunden ska få en chans att göra rätt (Thatcher, 2011). Förstärkningsfrekvensen får inte bli för låg utan bör ligga omkring fem förstärkningar per minut och om hunden förstärks felaktigt är det lätt att hunden blir frustrerad (Thatcher, 2011). Timingen är också väldigt viktig vid shaping, om man markerar det önskvärda beteendet för tidigt eller för sent blir hunden förvirrad (Thatcher, 2011). Användande av shaping ökar hundens självförtroende (Thatcher, 2011) vilket är till stor fördel i samtliga hundsporter.

De som tränar IPO uppgav att de för de mesta använde sig av träningsmetoden luring några få uppgav att de använde shaping men endast för enstaka moment. Anledningen till att de inte använder sig av exempelvis shaping tror jag kan bero på föreställningen om att ett djur som tar egna initiativ kan bli farlig och svår att läsa. Att felaktig träning kan ge en farlig hund är sant men det ansvaret ska inte läggas på shaping som träningsmetod. På djurparker använder man sig ofta av just shaping eller targetting när djur tränas (Young & Cipreste, 2004). Att djur som tar egna initiativ skulle vara farliga finns det väldigt lite som tyder på. Dock finns det studier som visar när djur tränas med bestraffning ökar sannolikheten att det skulle attackera sin tränare (Young & Cipreste, 2004).

Användandet av positiv förstärkning var högre än användandet av positiv bestraffning för alla tre hundsporter. En studie av Alexander *et al.* (2011) visar att användande av positiv förstärkning ökar sannolikheten att hunden gör ett bra jobb. 72 % av hundarna som tränades med positiv förstärkning i studien klarade den nationella certifieringen för att bli sökhund medan endast 28 % av de hundar som tränats med bestraffning klarade certifieringen. Positiv förstärkning har visats stärka relationen mellan hunden och föraren framförallt för att hunden gör det den ska av egen fri vilja (Clark & Boyer, 1993; Greenebaum, 2010).

Hundar som tränas med positiv förstärkning har lättare för att lära sig nya uppgifter än hundar som tränas med positiv bestraffning (Rooney & Cowan, 2011). Detta beror mest sannolikt på att när man använder positiv förstärkning förstärker man det som är rätt. Vid användning av positiv bestraffning bestraffas allt som hunden gör fel vilket alltså inte visar för hunden vad det rätta beteendet är utan att först ha gått igenom allt som är felaktigt.

Användande av positiv bestraffning förekom i alla tre hundsporter men var mest förekommande under IPO-träning. Vid användning av positiv bestraffning ökar hundens ångest och rädsla (Brammeier *et al.*, 2006; Reisner, 2011). I samband med att ångest och rädsla ökar minskar hundens förmåga att lära sig nya beteenden (Brammeier *et al.*, 2006). Bestraffning leder ofta till att relationen mellan hund och förare försämras då hunden lär sig att se sin förare som ett hot (Brammeier *et al.*, 2006; Reisner, 2011).

Användande av positiv bestraffning gör hundar mer reaktiva och kan utlösa aggressiva beteenden hos hunden (Brammeier *et al.*, 2006; Herron *et al.*, 2009; Reisner, 2011). I IPO träning kan detta ibland vara just det man är ute efter då man på så vis kan få fram lite extra skärpa och kanske ett ännu bättre bett. Om positiv bestraffning används för att få en aggressiv respons kan detta dock leda till att man får en hund som är farlig både för föraren och för andra människor (Herron *et al.*, 2009). Användande av positiv bestraffning kan leda till att man får en mer stressad och rädd hund och möjligen en hund som biter utan förvarning (Herron *et al.*, 2009).

I en studie av Rooney & Cowan (2011) har man sett skillnad i lekbeteenden på hundar som tränas med belöning jämfört med hundar som tränas med bestraffning. De hundar som tränas med bestraffning interagerar mindre med sin förare under leken än vad hundar som tränas med belöning gör. Detta borde vara en klar nackdel för de som tränar IPO och använder sig av positiv bestraffning. I IPO träning är det väldigt viktigt att hunden är självsäker och törs ta för sig i bitarbetet med figurant.

Anledningen till att ryck i koppel inte förekom under agility och lydnadsträning beror på att de flesta där tränade med sina hundar lösa. Ryck i kopplet förkom ofta under IPO-träning (17 %), det var det tredje mest förekommande beteendet. Ryck i koppel är något som jag personligen tycker att man bör undvika. Att rycka i hundens koppel medför både psykisk och fysisk smärta. När det läggs tryck på nacken blir blodgenomströmningen i halspulsådern sämre och hunden får ett ökat ögontryck (Pauli *et al.*, 2006). Detta kan skada synnerven och huden kan i värsta fall drabbas av grön starr (Pauli *et al.*, 2006). Hunden får också svårare att andas då halsbandet trycker på luftvägarna (Ogburn *et al.*, 1998). Runt halsen finns många känsliga nerver som kan skadas av ett ryck i halsbandet och även kotorna kan skadas av ett för kraftigt ryck (Hallgren, 2013). Ryck i stryphalsband kan medföra att hunden får skador på struphuvudet, matstrupen, sköldkörteln och luftstrupen (Brammeier *et al.*, 2006). Återkommande skador på struphuvudet kan leda till nervskador eller förlamning som ofta upptäcks genom att hunden får ett förändrat skall (Brammeier *et al.*, 2006). Användande av stryphalsband har även visats öka hundens rädsla och ångest (Brammeier *et al.*, 2006).

För agility och lydnad hamnade ett antal registreringar under övrigt (19 % för agility, 8 % för lydnad och 0 % för IPO). De flesta beteenden som protokollfördes under övrigt var felsignal och utebliven belöning. Om en mer omfattande pilotstudie hade gjorts hade detta kunnat motverkas då de hade kunnat bli definierade innan och fått egna kolumner istället för att registreras under övrigt. Detta hade kunnat innebära att det blivit registreringar för negativ bestraffning där det nu inte blev några registreringar alls.

Av de 6 män som deltog i studien fanns 4 av dem bland de som tränar IPO. Detta kan självklart också ha påverkat resultatet. Enligt en studie av Prato-Previde *et al.* (2006) så pratar kvinnor mer med sina hundar än vad män gör. Detta kan innebära att antalet registreringar på röstberöm hade kunnat se annorlunda ut om fördelningen mellan män och kvinnor varit annorlunda. I samma studie hittades inga skillnader mellan män och kvinnor gällande lek och fysisk belöning.

Enligt en studie av Alexander *et al.* (2011) så använde 76 % av kvinnorna och 54 % av männen i studien positiv förstärkning. Det är alltså mycket möjligt att fördelningen män och kvinnor speglar användandet av positiv förstärkning. Hade det varit fler män med i studien hade jag kanske fått fler registreringar på positiv bestraffning.

En felkälla som hade kunnat påverka resultatet gällande både positiv förstärkning och positiv bestraffning är det faktum att figuranten i IPO:ts bitarbete både förstärkte och korrigerade hunden. Dessa konsekvenser registrerades inte då jag endast registrerade förarens interaktioner med hunden.

Jag valde att registrera bett i bitärm som lekbilöning. Detta kan dock diskuteras då det ligger mycket krav i bitärmen och kanske inte enbart ses som positivt för hunden. Å andra sidan vet man ju inte om hundarna tycker att en leksak alltid är positiv heller. Om bett i bitärm inte registrerats som belöning för hunden hade antalet positiva förstärkningar inom IPO-träning minskats drastiskt.

Min förhoppning med detta arbete är att alla som använder sig av bestraffning i sin träning ska se över sitt användande och fundera på om det verkligen behövs. Sen vill jag även öka varje hundägares kunskap om de olika träningsmetoderna så varje hundägare får en större verktygslåda att använda sig av när de tränar sin hund.

Slutsats

För att återkoppla till mitt syfte kunde jag inte finna några stora skillnader i användandet av träningsmetod. Den vanligaste träningsmetoden i alla hundsporter var luring och shaping. Gällande frågeställningen om belöningsbaserad träning är mer förkommande i någon gren kan slutsatsen dras att positiv förstärkning används i samtliga grenar men är mest förekommande i agility. Trots att man på många håll kan se och höra att det är en växande trend att använda sig av positiva träningsmetoder är fortfarande bestraffning vanligt förekommande i hundträningen. Användande av bestraffning förekom i samtliga grenar men var signifikant mer förekommande i IPO-träning än under träning av agility och lydning.

Utifrån resultatet hoppas jag att hundtränare som läst detta arbete nu kommer att tänka över sin träning och fundera på om de bestraffningar som används verkligen hjälper dem i deras träning. Mycket tyder på att användande av positiv bestraffning för träningen bakåt istället för framåt.

Jag anser att mer forskning inom varje specifik hundsport behövs och även fler studier som jämför hundsporterna med varandra. Hundträningen är ofta densamma oavsett vilken hundsport man sysslar med. Jämförande av olika hundsporter är därför mycket viktigt så man kan se att det faktiskt finns en hel del likheter i träningen.

Populärvetenskaplig sammanfattning

Hundar har hållits av människor i tusentals år. Hundar som hålls idag ges vanligtvis någon form av träning någon gång under deras liv. I denna studie har jag jämfört om träningsmetod och användandet av bestraffning eller förstärkning skiljer sig åt mellan olika hundsporter. De hundsporter som använts i denna studie är agility, tävlingslydnad och IPO. Agility är när hundarna på tid ska ta sig igenom en hinderbana med hopp hinder, tunnlar, balanshinder och slalom. Tävlingslydnad är när hundarna utför ett antal moment och sedan ges poäng utifrån en tiogradig skala. Momenten är både nära och långt ifrån föraren och kan vara allt från att hämta föremål till att hoppa över hinder och gå fot. IPO består av tre delar, spårning, lydnad och bitarbete. I lydnaden bedöms inte bara hundens precision utan även attityden. Bitarbete innebär att hunden ska vakta och i vissa fall bita en i en bitärm på en annan människa.

29 hundar och deras förare deltog i studien. Hundarna var av varierande ras, ålder, kön och utbildningsgrad. Ett träningspass per hund och förare observerades och användandet av bestraffning eller förstärkning registrerades. Efter träningspasset intervjuades föraren om vilken träningsmetod de använder sig av.

Resultatet visade att positiv förstärkning är mest förekommande i agility-träning och positiv bestraffning används mest under IPO-träning. Träningsmetoderna som användes mest i samtliga tre grenar var luring och shaping. I agility och lydnadsträning använde de sig också av targetting, endast i lydnadsträning uppgavs att de använde sig av capturing. Luring är när man exempelvis lockar hunden med godis för att få den att göra det man vill att den ska göra. Shaping innebär att man successivt formar fram ett beteende. Träningen delas upp i små delar för att slutligen bli ett färdigt beteende. Shaping bygger på att hunden tar egna initiativ och de små delarna som hunden bjuder på fångas upp och förstärks. Dessa delar kommer då att uppvisas oftare och det blir möjligt att förändra eller utveckla dem tills de når slutmålet. Targetting innebär att man har lärt djuret att vidröra en target. En target kan vara i princip vad som helst men ofta använder man sig av en musmatta, en post-it-lapp eller en targetstick (en pinne med en boll i ena änden). Med hjälp av denna target kan man sedan få hunden att utföra en mängd olika beteenden. Capturing innebär att man fångar och belönar ”färdiga” beteenden. Det är alltså beteenden som inte behöver omformas eller utvecklas för att nå slutmålet. Capturing kan användas på beteenden som hunden utför naturligt. Stå, sitt och ligg är exempel på färdiga beteenden som hunden förr eller senare kommer att utföra.

Utifrån resultatet hoppas jag att hundtränare som läser detta nu kommer att tänka över sin träning och fundera på om de bestraffningar som används verkligen hjälper dem i deras träning. Mycket tyder på att användande av positiv bestraffning för träningen bakåt istället för framåt.

Tack!

Stort tack till alla som ställt upp och låtit mig observera era träningspass utan er hade det inte blivit någon studie! Jag vill också tacka min handledare Jenny Loberg för hjälp och stöttning med arbetet. Jag vill även passa på att tacka familj och vänner som funnits där som stöd och gett uppmuntrande ord under arbetets gång.

Referenser

- Alexander, M. B., Friend, T. & Haug, L. 2011. Obedience training effects on search dog performance. *Applied animals behaviour science*. 132, 152-159
- Brammeier, S., Brennan, J., Brown, S., Bryant, D., Calnon, D., Stenson, T. C., Colwin, G., Dale, S., Dominguez, C., Dougherty, D., Dudzic, E., Gaughan, K., Jung, U., Kendall, K., Lem, M., Mitchel, G., Olson, R., Procassini, B., Rucker, P., Shirley, D., Simmons, S., Stevenson, G., Stratemeyer, S., Taylor, K. & Williams, S-A. 2006. Good trainers: How to identify one and why this is important to your practice of veterinary medicine. *Journal of Veterinary Behavior*, 1, 47-52.
- Clark, G. I. & Boyer, W. N. 1993. The effects of dog obedience training and behavioural counselling upon the human-canine relationship. *Applied animal behaviour science*. 37, 147-159
- Galibert, F., Quignon, P., Hitte, C. & André, C. 2011. Toward understanding dog evolutionary and domestication history. *Comptes Rendus Biologies*. 334, 190-196
- Greenebaum, J. B. 2010. Training dogs and training humans: symbolic interactions and dog training. *Anthrozoös*. 23, 129-141
- Hallgren, A. Farligt halsband. <http://www.sagnej.nu/farligthalsband>. Använd: 2013.05.14
- Heidenreich, B. 2007. An Introduction to Positive Reinforcement Training and Its Benefits. *Journal of exotic pet medicine*. 16, 19-23
- Herron, M. E., Shofer, F. S. & Reisner, I. R. 2009. Survey of the use and outcome of confrontational and non-confrontational training methods in client-owned dogs showing undesired behaviors. *Applied Animal Behaviour Science*. 117, 47-54
- Hiby, E. F., Rooney, N. J. & Bradshaw, J. W. S. 2004. Dog training methods: their use, effectiveness and interaction with behaviour and welfare. *Animal Welfare*. 13, 63-69
- Køste, C. & Egvedt, M. 2008. Lydnadsträning i teori och praktik: *[från grundfärdigheter till tävling]*. 1. uppl. Tiller: Canis

- Ogburn, P., Crouse, S. Martin, F. & Houpt, K. 1998. Comparison of behavioral and physiological responses of dog wearing two different types of collars. *Applied animal behaviour science*. 61,133-142
- Pauli, A.M., Bentley, E., Diehl, K.A., Miller, P.E. 2006. Effects of the Application of Neck Pressure by a Collar or Harness on Intraocular Pressure in Dogs. *Journal of the American Animal Hospital Association*. 42, 207-211
- Prato-Previde, E., Fallani, G. & Valsecchi, P. 2006. Gender differences in owners interacting with pet dogs: an observational study. *Ethology*. 112, 64-73
- Pryor, K. 2003. *Skjut inte hunden!: en bok om operant inlärning i vardagen*. Örebro: Hundens förlag.
- Reisner, I. R. 2011. Dog whispering or yelling? A discussion of training and behaviour modification techniques. *Small animal and exotics. Proceedings of the North American Veterinary Conference*. 275-277
- Rooney, N. J. & Cowan, S. 2011. Training methods and owner–dog interactions: Links with dog behaviour and learning ability. *Applied animal behaviour science*. 132, 169-177
- Svenska Brukshundklubben, 2012 <http://www.brukshundklubben.se/tavling-utställning/tavlingsgrenar/> Använd: 2013-04-09
- Thatcher, D. 2011. Inside behaviour: Using shaping to train dogs. *Veterinary technician*. 32
- Young, R. J. & Cipreste, C. F. 2004. Applying animal training theory: training captive animals to comply with veterinary and husbandry procedures. *Animal Welfare*. 13, 225-232

Vid **Institutionen för husdjurens miljö och hälsa** finns tre publikationsserier:

- * **Avhandlingar:** Här publiceras masters- och licentiatavhandlingar
- * **Rapporter:** Här publiceras olika typer av vetenskapliga rapporter från institutionen.
- * **Studentarbeten:** Här publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

Vill du veta mer om institutionens publikationer kan du hitta det här:
www.slu.se/husdjurmiljohalsa

DISTRIBUTION:

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och
husdjursvetenskap
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Box 234
532 23 Skara
Tel 0511-67000
E-post: hmh@slu.se
Hemsida:
www.slu.se/husdjurmiljohalsa

*Swedish University of Agricultural Sciences
Faculty of Veterinary Medicine and Animal
Science
Department of Animal Environment and Health
P.O.B. 234
SE-532 23 Skara, Sweden
Phone: +46 (0)511 67000
E-mail: hmh@slu.se
Homepage:
www.slu.se/animalenvironmenthealth*
